

Kunst als extreemlinks politiek statement. Daar zijn we nog niet vanaf.

Posted on 31 oktober 2024 by Ton Appels

'Kunst heeft altijd een belangrijke rol gespeeld in het aanwakkeren van maatschappelijke discussies. In deze tijden van ultranationalisme, xenofobie en klimaatrampen lijkt de behoefte aan geëngageerde kunst groter dan ooit.' '*Our commitment to combat racism in our own organisation and in society at large….. Find our policies including diversity and inclusion, website, modern slavery and human trafficking.*' 'Nu mijnbouwbedrijven de bodemschatten op de maan hebben ontdekt, blijkt dat we weinig hebben geleerd van ons koloniale verleden. Waar komt de hebzucht vandaan?'

De opmars van extreemlinks, activistisch beleid in de cultuursector in het Westen is overduidelijk. Deze drie citaten van respectievelijk het Stedelijk Museum, Tate Modern en Theater Rotterdam zijn slechts drie illustraties van een brede, bijkans uniforme dus, niet erg diverse trend die sinds pakweg 10 tot 15 jaar bestaat.

Dat deze trend zich niet beperkt tot talrijke culturele instellingen en groeperingen maar ook een weg heeft gevonden naar het grote publiek, bleek tijdens de openingsceremonie van de Olympische Spelen in Parijs waar *dragqueens* ruim baan kregen om 'Het Laatste Avondmaal' te bespotten. Kortom, al hetgeen wel met '*woke*' wordt aangeduid komt steeds meer aan bod in onze musea en andere culturele instellingen. Maar wat betekent dit voor de kunst?

Het Guggenheim

Deze vraag kan op talloze manieren worden benaderd en de verleiding is groot met een veelomvattend betoog op de proppen te komen gebaseerd op hoogstaande principes, aansprekende theorieën, historische ontwikkelingen en talrijke voorbeelden. Ik verkies een praktischer insteek. Ik zal niet verhullen dat hierbij ook een flinke dosis opportunisme een rol speelt. Het is namelijk zo dat ik op 25 september een bezoek bracht aan het vermaarde Guggenheim Museum in New York. De hieronder beschreven impressies en ervaringen van dat bezoek vormen een perfect voorbeeld van wat er met kunst gebeurt als het wordt bepaald en gedomineerd door een eenzijdige en extreme politieke agenda.

Voor ik wat nader inga op de overvloed van politiek-correcte boodschappen in het Guggenheim is het goed te vermelden dat de *Thannhauser Collection*, met modernistische werken uit de late 19^{e} en vroege 20^{e} eeuw van kunstenaars als Van Gogh, Degas, Manet en Picasso, een welkome uitzondering vormde (maar klein in omvang was).

Bij het betreden van het iconische gebouw van Frank Lloyd Wright word je natuurlijk direct getroffen door de wijdse, open en ronde structuur die zo imponerend en herkenbaar is. Bijzonder is dat er met behulp van led-verlichting lopende teksten op de spiraalvormig omhooglopende muren worden geprojecteerd: *Light Line* van Jenny Holzer.

Als zodanig een originele aanpak die als vernieuwende kunstvorm kan worden aangemerkt. Maar de teksten, die elkaar in een continue stroom snel opvolgen en redelijk snel naar boven cirkelen en dan verdwijnen, zijn dermate uiteenlopend van inhoud en toon dat het onmogelijk is zich een beeld van bedoeling of boodschap te vormen. Het zijn random-teksten die te snel voorbijgaan en te snel worden opgevolgd door weer nieuwe teksten om goed te kunnen worden opgenomen en geïnterpreteerd.

Een negatieve lading

Op de website van het Guggenheim zijn een aantal voorbeelden van deze teksten te vinden, zoals:

- *MUCH WAS DECIDED BEFORE YOU WERE BORN*
- *MOST PEOPLE ARE NOT FIT TO RULE THEMSELVES*
- *YOU ARE THE VICTIM OF THE RULES YOU LIVE BY*
- *ABUSE OF POWER COMES AS NO SURPRISE*
- *PRIVATE PROPERTY CREATED CRIME*
- *WORDS TEND TO BE INADEQUATE* (Deze mag *Wynia's Week* zich aantrekken)

Het hoofdpunt is echter dat de bezoeker onmogelijk meer dan een handvol teksten kan opnemen en memoriseren, dus wat moet je ermee? Het enige dat blijft hangen van deze tekstuele *'data dump'* is een vaag gevoel dat een pessimistisch mens- en maatschappijbeeld wordt opgedrongen. Veel van deze *scrolling texts* hebben namelijk een negatieve, gefrustreerde lading met een linkse, maatschappijkritische achtergrond.

Inflammatory Wall

Dit 'vage gevoel' werd al snel een *in-your-face* ervaring bij het aanschouwen van *Inflammatory Wall*, ook van Jenny Holzer. Het is een verzameling felgekleurde vierkanten die twee grote muren beslaan. Elk vierkant is helemaal gevuld met teksten, en dwars over de vierkanten heen zijn met zwarte verf weer andere grotere teksten gekliederd. Al dit tekstuele geweld laat niets aan duidelijkheid te wensen over. Bijvoorbeeld*: STARVE THE FLESH, EXPOSE THE BONE, LEAVE THE FAMILY, FLEE THE CHURCH, VOMIT THE HEART, FORGET THE DEAD, FORGO AMUSEMENT, DENY NATURE, REJECT ACQUAINTANCES, FORGET TRUTHS, SCORN JOY, SCORN LIBERTY, SCORN HOPE,* ENZOVOORT (Jenny houdt van HOOFDLETTERS). Wie nog mocht twijfelen aan de boodschap kan op de website lezen*: these texts continue to highlight the necessity of social change, the potential for manipulation of the public, and the conditions that attend revolution and fascism.*

Het grootste deel van de rest van de expositie werd gekenmerkt door een overdaad aan min of meer vergelijkbaar politiek-extreemlinks, activistisch en woke-werk aan de muren. Daar moet terzijde aan worden toegevoegd dat nogal wat muren en

ruimtes leeg waren gelaten zodat je geregeld verloren rondliep. Noties van *efficiency* en het zo goed mogelijk benutten van expositieruimtes passen kennelijk niet in dit maatschappijkritisch universum. (Waarschijnlijk neigt dat te veel naar het kapitalistische 'waar voor je geld bieden').

Trump

Grappig was een werk waarop geopenbaarde overheidsdocumenten te zien waren waarvan het overgrote deel van de tekst was zwart gemaakt. Wellicht een bijdrage van premier Schoof? Ook de pacifistische insteek kwam aan bod met bijvoorbeeld een gedeclassificeerde legerkaart van Irak met termen als *Exploit, Suppress* en *Seize oil.*

En uiteraard mocht Trump – die grote boeman – niet ontbreken. Het kunstwerk bestaat uit een groot aantal kleine metalen tegeltjes met variërende vormen, met daarin quotes van Trump gegraveerd, inclusief het aantal *likes, comments* en *retweets* op sociale media. Van rechts naar links bekeken hangen de tegeltjes eerst dicht bij maar los van elkaar aan de muur, waarbij ze naar beneden afbuigen om uiteindelijk uit te monden in een groot aantal door en op elkaar liggende tegeltjes op de vloer.

Het idee is duidelijk (en eigenlijk best wel origineel uitgevoerd): de uitspraken van Trump zijn steeds verwerpelijker en verdienen het om vertrapt en bespuugd te worden. Het doet enigszins denken aan opgefokte, woedende moslims die vlaggen van Israël, de VS en soms zelfs Nederland verbranden en vertrappen. Je kunt het ook zien als een soort artistieke Capitool-bestorming……

Hoe dan ook, in plaats van kunst presenteert het Guggenheim hoofdzakelijk onvervalst extreemlinks, woke activisme verkleed als kunst. Maar, zoals de Amerikaanse komiek, acteur en politiek commentator Will Rogers lang geleden opmerkte, '*When you ain't nothing else, you can claim to be an artist – and nobody can prove you ain't*'.

Navolging is waarschijnlijk

De vraag dringt zich op wat dit betekent voor kunst in het Westen in het algemeen. Het Guggenheim is ongetwijfeld een van de meest beroemde musea en zou zeer

wel een voorbeeld kunnen zijn dat nog meer navolging krijgt. Dit wordt nog versterkt door het feit dat het Amerikaans is, aangezien de Amerikaanse cultuur in de meest ruime betekenis van het woord wereldwijd enorm invloedrijk is. Hoeveel van wat wij hier omarmen is niet uit Amerika overgewaaid? Het land van *Black Lives Matter, culture wars, Critical Race Theory, cancel culture*, en giftige politieke polarisatie is een rijke voedingsbodem voor kunst als extreemlinks politiek statement. Zo beschouwd staat ons nog het nodige te wachten. Je wordt er niet vrolijk van.

Ton Appels *is econoom, publicist en auteur van het boek 'Pleidooi voor het Kapitalisme'.*

Wynia's Week *wordt mogelijk gemaakt door de lezers, kijkers en luisteraars. Bent u al donateur?* ***Hartelijk dank!***